

DOM IN SVET — ILUSTRIRAN LIST.

Misli ob 25 letnici. — Spisal dr. Fr. Stelè.

(Konec.)

Dom in Svetov umetniški namen pa ni bil samo biti okrašena knjiga, ampak širši: širiti zdrav okus, zanimanje za umetniške spomenike — posebno one v domovini — z besedo in sliko. Njegov namen je bil torej tudi objavljati v sliki umetniška dela in z besedo opozarjati na njihovo vrednost. Poglejmo nakratko, koliko je v tem oziru storil.

J. ŠTEFIC: ROKOBORCA.

Precej od začetka se je udomačila v Dom in Svetu navada, da podaja urednik pod naslovom »Naše slike« kratko razlago slik. Medtem, ko so se notice pod tem zaglavjem omejevale le na kratek popis ali na mimoidočo karakteristiko slike, je prinašal Dom in Svet semtertja sistematične članke, ki obdelujejo pridejani jim ilustracijski material. Tako je v najnovejši dobi izšla vrsta egipčanskih slik s kratkim, prav primernim besedilom Izidorja Cankarja.

Dom in Svet je izbiral od modernih v prvi vrsti slovanske slikarje. Znamenita je zbirka ruskih slik, iz katere se čitatelj dobro orientira o razvoju ruskega slikarstva. Iz prejšnjih časov pa se posebno spominjamo razprav o renesansi iz peresa dr. Medveda in dr. Stegenška.

Tudi topografskih opisov, združenih z zgodovinskimi, je priobčil naš list celo vrsto. Koliko lepih pokrajin je pri nas, koliko vabljevih pokrajinskih slik, kjer arhitektura ali razvalina in narava skupno tvorita vedno mikavno sliko; koliko je raztresenih in pozabljenih umetnin po hribovskih cerkvicah in po mestnih ulicah, kjer ljudje vsak dan hodijo mimo njih, a se ne zavedajo njihove vrednosti in lepote; koliko zanimivih in lepih predmetov bi tu nudila domača obrt naših dežel, kmetska hiša z ostanki davnih noš in orodij; koliko . . . in še bi lahko naštevati, — toda dosti smo že naznačili, kaj mislimo. Tu bi se dalo pač še mnogo storiti!

Posebno važna pa je naloga listova, seznanjati občinstvo z deli domačih umetnikov in umetninami prejšnjih časov na naših tleh. Tudi tu je marsikaj poizkusil. Priobčil je celo vrsto životoписov domačih umetnikov in priobčeval v sliki važna njihova dela.

V prvih letih svojega razvoja je priobčeval izmed domačih del največ slike in risbe bratov Šubicev, kar je bilo času primerno in umestno, ker takrat res nismo imeli dosti več kot brata Šubica. Risbe, ki jih je priobčeval J. Germ, so tako rokodelske in brezznačajne, da jih sploh ne moremo vpoštovati. Od IX. letnika naprej je sodelovala cela vrsta mladih slikarskih moči, ki so poleg ilustracij priobčevali pogosto tudi risbe in študije: M. Jama, F. Vesel, J. Vavpotič, M. Sternén, A. Koželj, J. Grohar in pozneje samouk Fr. Dobnikar, katerega reči pa imajo vse ilustracijski značaj. Važno je tudi, da je priobčil v XII. letniku celo vrsto J. Germovih slik. Med umetniki in med našimi ilustriranimi listi pa manjka prave vezi in potrebnega stika; le iz tega se da razlagati, da naši ilustrirani listi niso izrabili nobene razstave, kot bi se bilo dalo, ampak so prinesli le kak splošen pogled na razstavljenе predmete, posameznih umetnin pa ne, ali le redkokatero.

Od XV. letnika dalje je nastopil še M. Gaspari, ki tudi ni bil izključno ilustrator, ampak je tudi